

**Гацула Є. С., студент
Костенко Г. М., канд. філол. наук, доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»**

УРБАНІСТИЧНІ МОТИВИ У СУЧАСНІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Посилений інтерес до урбаністичної теми пов'язаний не тільки з великим потрясінням у ХХ ст., але й з характерними тенденціями розвитку культури, коли місто, яке сприймається як свого роду емблема цивілізації з її культом науково-технічного прогресу та матеріальних благ, торжеством уніфікованої людини-маси, космополітизмом та техніцизмом, притягує художників та мислителів. Новий поворот у світовій урбаністиці створив О. Шпенглер, запропонувавши розглядати місто як історичний та культурний феномен. Створюючи «портрети культур» на основі виявлення «прасимволів» кожної з них, Шпенглер

стверджував, що первинним символом будь-якої культури є простір, який визначає характер та природу всіх інших культурних форм.

Урбаністична література – це, насамперед, переміщення точки зору письменника у простір такої моделі життя, в якій місто виступає генератором історичного розвитку людства. Закономірно, урбаністична література є невід'ємною частиною урбаністичної культури. Урбаністична культура – феномен, який розглядається з різних точок зору. Так, Н. М. Беденко вважає, що урбаністична культура організує уявлення, почуття, настрої містян, їх «причетність» к формуванню соціально компетентної особистості пояснюється тим, що вона – засіб збирання, систематизації та передачі досвіду, мова тривалих та глибоких колективних настроїв, за допомогою якого відчуття нащадків організовуються відповідно до переживань їх прашурів [2, с. 14].

Процеси урбанізації досліджуються та інтерпретуються кожним поколінням письменників, спільна ціль яких осмислити місто як модель світоустрою та досягнути, як місто та світ взаємодіють з внутрішнім світом сучасника. Один з перших дослідників теми міста в літературі М. П. Анциферов пише: «Місто, займає велике місце в сучасній літературі. Можна сказати, що вона насичена образами міста. Місто надихає поетів, місто приковує увагу мислителів та людей науки. Місто проклинають, містом захоплюються; його вивчають, його зображують» [1, с. 57].

Ще наприкінці ХІХ ст. ми бачимо, що процеси урбанізації набувають інтенсивного, а з часом і глобального характеру, який визначається потужним промисловим розвитком. Ці процеси сприяли не тільки позитивному розвитку людства та суспільства, а й стали причиною значної кількості соціальних, економічних та моральних колізій, серед них самотність, роз'єднаність людини у натовпі. Поставити в противагу цьому традиційні духовно-естетичні цінності недостатньо конструктивно і вже запізно: людина, яка задоволена усім, сучасність не репродукує, що означає її повну відсутність у справах та задачах загальноцивілізаційного розвитку. Урбанізм, зрештою, не є ні альтернативою, ні панацеєю, а органічною складовою земного буття людини та суспільства. Абсолютно безперспективними є спроби протистояти розвитку цього процесу, які у сфері мистецтва дарують не повернення до міфологізованих духовних «витоків», а нездатність національних літературних організмів до активної участі у процесах гуманістичного історичного розвитку соціуму.

Література

1. Анциферов Н. П. Пути изучения города как социального организма. Опыт комплексного подхода. 2-е изд., испр. и доп. Л. : Сеятель, 1966. 148 с.

2. Беденко Н. Н. Социальная компетентность личности в современной урбанистической культуре : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.11. Тверь, 2004. 23 с.